

PÅ TUR TIL FYHRIHYTTA

Av Svein Sandnes

Fyhri jaktlags historie er presentert både i Sørum-Speilet og på nettsidene til historielaget tidligere. Torsdag 16. august kunne 25 interesserte turdeltakere få en repetisjon av to av forfatterne, Jan Ole Dahl og Trygve Sæther. Frammøte for rusleturen var på Vølneberg skole. Og der demonstrerte Jan Ole Dahl straks sine organisasjonstalenter.

Fire bilførere ble rekruttert for å kjøre bilene sine sammen med ham til den nye flotte gapahuken Fyhri jaktlag har bygget langs Hellesjøvegen, der turen skulle avsluttes. De fire frivillige sjåførene ble så fraktet tilbake til Vølneberg skole av Jan Ole. Der oppfordret han så resten av deltakerne på rusleturen om å samle seg i så få biler som mulig for å bli transportert til Flaenhytta, der ruslesturen startet. Denne operasjonen sparte oss for den lange turen til fots langs asfalterte veger.

Flaenhytta ble bygget i 1925. Den ble brukt som jakthytte og hvilested når det ble tatt opp torv på Torvmyra eller hugget tømmer. Det var tre garder som tok torv på myra: Nordsæther, Søsæther og Flaen. Det finnes en tinglyst leiekontrakt fra 18. september 1922 der Ole Olsen Grindbakken gir Kristian Hanssen Sæther og Albert Johansen Sæther og deres etterkommere rett til å ta ut torv fra myra og oppføre et tørkehus på fjell. Leiekontrakten er velvillig utlånt fra Trygve Sæther og gjengitt nedenfor. Flaen tok torv fra egen grunn. Torva ble revet opp og brukt som strø for dyra. I leiekontrakten heter det at Ole Olsen Grindbakken har rett til å ta av brenntorva i bunnen av myra så lenge han bor på Grindbakken.

Haukebua

På motsatt side av skogsbilvegen for Flaenhytta kunne Trygve Sæther fortelle at det tidligere lå ei hytte som ble kalt Haukebua. Den hadde tre vegger av tømmer, mens den fjerde veggen var sjølve fjellveggen. Ildstedet i hytta lå inn mot fjellet. Trygve kunne fortelle at en av Haukekara fra Yngsætra i Nes bodde her, og at han en gang ble anmeldt for ulovlig elgjakt. Da lensmannen kom på besøk, bedyret han at han ikke hadde skutt noen elg ulovlig, men inviterte i stedet lensmannen på middag. "Jeg var så heldig at jeg fikk en folunge som hadde daua neri bygda", sa han. Lensmannen takket nei til invitasjonen. Men når Hauken fortalte historien til andre jegere seinere, sa han: "Han kunne godt ha blitt, for det var fint elgkjøtt jeg hadde".

Bra veier

I forhold til turen vi tok til Farshatten forrige torsdag, blir en slått av hvor mange brede og solide skogsbilveger det er her mellom Egner- og Jultonåsen. Det er til og med godt skiltet med stedsnavn og avstandsmål. Her er det gjort et grunnarbeid som gjør det lettere å ta ut

tømmer fra skogen. En av de vegene vi går på kalles i Nes Hærfallsvegen, og skal etter sigende vært bygget som veg for troppetransport under Den store nordiske krig 1700-1720.

Tjennslia

Langs vegen her fantes det tidligere en boplass som ble kalt Tjennslia eller Stuetomta. Torstein Tjennslia var den siste som bodde her, og Trygve fortalte ei sørgelig historie om hans endelikt. Torstein hadde ei datter som skulle ha barn med en svenske. Han jagde dattera hjemmefra, og hu gikk deretter og drukna seg i Søtjennet. Det gikk ikke bedre enn at Torstein angra seg, og drukna seg i det samme tjennet. Det heter seg den dag i dag at det er ei råk i dette tjennet der isen aldri legger seg uansett hvor kaldt det blir om vinteren.

Ved Nattlosjiet skulle vi ta av en bratt veg forbi "Gamlehytta" mot Fyhrihytta. Der fortalte Jan Ole at vi befant oss like ved "treriksrysa", der grensene mellom Nes, Sørur og Ullensaker møtes. Og at vi her også var nær ved den elgposten som kalles "Dødsposten", og det fordi jaktlagets første elg ble skutt der av Ole Flaen i 1932, det fjerde året jaktlaget eksisterte etter at tanken om det ble sådd av Hans Fyhri og Kristian Sæther på Meieritråkka i Lørenfallet. Selve Nattlosjiet er en relativt djup heller i fjellet hvor jegere som skulle gå spilljakt overnattet. At stedet fortsatt benyttes, talte en nettingsekk med tørr bjørkeved sitt tydelige språk om.

På Fyhrihytta fortalte Hans Imshaug oss at den var bygget i 1939, at uthuset var blitt flytta fra "Gamlehytta", og at det skulle vært mye liv blant annet med skirenn her under okkupasjonen. Jan Ole Dahl spilte av et opptak der Kåre Bøhler intervjuet Ole Flaen. I forbindelse med arbeidet med Fyhri jaktlags historie hadde han gjort flere intervjuer med "gamlekara". Jan Ole kunne også fortelle at jaktlaget hittil hadde registrert 676 skutte elg, og at mens det de første åra bare ble skutt en eneste elg om de var heldige, trodde Hans at kvoten neste jakt kunne ligge opp mot 25 elg.

Elg nr. 500

Ved en enkel høytidelighet overrakte Trygve Sæther geviret av elg nummer 500, som var skutt i 2005, til Hans Imshaug, som lovet at han skulle finne en hedersplass for det i Fyhrihytta. Trygve fortalte at han ikke sikkert visste om det skulle bli noen elgjakt på ham det året. Han hadde fått operert inn ny hofte, og i den forbindelse hadde han også måttet foreta en brokkoperasjon. Men på elgjakta skulle han, selv om trinna opp i elgposten syntes uvanlig lange. Også i år hadde Trygve tatt jaktprøven, 80 år gammel.

Jan Ole Dahl hadde også forklaringen på at elgbestanden hadde tatt seg så kolossalt opp. Mens det fortsatt gikk beitedyr i skogen, tok disse knekken på lauvskogen. Etter som beitedyra er blitt borte, kommer lauvskogen, og det gir mer mat for elgen. Og mer mat gir større bestand.

Fra Julton til Stomperudløypa

Etter at medbrakt mat og drikke var fortært, begav vi oss traktorvegen nedover mot Stomperudløypa. På vegen passerte vi Julton, der funnet av relativt sjeldne krydderurter har gitt opphavet til en teori om at det måtte ha vært et lite kloster hvor det bodde munkene her. Ut over krydderplantene finnes det imidlertid ikke dokumentasjon av teorien.

God utsikt mot Nes fra Fyhrihytta

Jenshus

Nærmere Hellesjøvegen gikk stien forbi ei glenne i skogen der en kan se tydelige rester etter en boplass. Her lå Jenshus, en nedlagt husmannsplass under Julton. Ole Olsen Trondshaugen fra Ullensaker giftet seg med eldstedatter på Hellesjø, Maren Jensdatter, og de flyttet til Jenshus i 1856. Sønnen Ole Sørum, født på Jenshus i 1862, skal ha fortalt at ikke alle barna kunne gå på skolen samtidig, fordi de bare hadde et par sko på deling. Det hører med til denne historien at broren Engebret ble hoffskomaker i København før han utvandret til Chicago. Ole og Maren fikk åtte barn sammen på Jenshus.

Ny gapahuk

Turen ble avsluttet i den nye gapahuken Fyhri jaktlag har bygd rett ved Hellesjøvegen. Det sier noe om størrelsen at alle turdeltakerne fikk benket seg langs de tre veggene uten problem. Her kunne Jan Ole Dahl fortelle at statistikken viste at det hadde deltatt 106 jegere i de 83 åra jaktlaget har eksistert. Suverent flest år har Gunnar Thorbjørnsrud deltatt med sine 59 elgjakter. Fra 2006 har det også vært jaktet på hjort.

Fin tur

Vi som hadde deltatt på denne fine kveldsturen applauderte etter at Haakon Sandbraaten på vegne av historielaget takket for en flott gjennomført tur. Noen hver la seg sikkert Jan Ole Dahls ord på minnet, om at den flotte gapahuken var til fri avbenyttelse for alle. Og tilbringertjenesten fungerte som den skulle.

LEIEKONTRAKT PÅ TORVMYR

Trygve Sæther viste oss den spesielle leiekontrakten fra 1922, som her gjengis i sin helhet:

Vi undertegnede Ole Olsen Grindbakken og Kristian Hanssen Sæther og Albert Johansen Sæther har i dag sluttet følgende kontrakt.

Jeg Ole Olsen Grindbakken, eier av gården Grindbakken, gårdsnr. 9, bruksnr. 16 av skyld, mark 25 øre i Sørums prestegjeld, og Kristian Hanssen Sæther og Albert Johansen Sæther er i dag kommet overens om bortleie til de to sistnevnte av en ved oppgangsforretning og ved påler i jorden avmerket torvstrømyr, som grenser i sør til Embret Svensens eiendom og i vest til Eiterstuens eiendom, i alt ca. 4 mål stor myr av Ole Olsen Grindbakkens gård, på følgende vilkår:

1. Innen 15. oktober dette år betales hele leiesummen for myren med kr. 200,- - to hundre kroner -.
2. Leierne og deres arvinger har i fremtiden rett til å bortføre alt jordsmonn fra myren og opføre tørkehus på fjellgrunnen ved siden av myren, rett til kjørevei frem til myren, og til like rett til å senke utløpet til myren og tørrlegge den.
3. Brenntorven i bunnen av myren har Ole Olsen Grindbakken rett å ta av så lenge han bor på Grindbakken.

Denne kontrakt skrives og undertegnes i tre eksemplarer. Ett av disse skrives på stemplet papir og tingleses, utgiftene til dette betales av leierne.

Sørums den 18. september 1922

Ole Olsen Grindbakken   Kristian Hanssen Sæther   Albert Johansen Sæther

Til vitterlighet:

Olav Hansen Sæther   Johan A. Sæther

